

la zona transpalànica).

Gairebé és tan solament amb aquest acompanyament que s'ha mantingut la variant arcaica *camín*, car aquesta combinació és certament ben viva a Mallorca, i fins general allí en tot tipus tradicional de parlar (BDLC IV, 354; XI, 285), però és ben exagerat de donar-ho com a només mallorquí, i en trobem testimonis en bastantes comarques continentals, del Nord, i també del migjorn del Princ.: a Masllorç (Baix Gaià) sento *el kamin fál* en el que, passant pel Coll de Gavarrera, segueix cap al Coll de Santa Cristina; i encara el 1964 hi recullo *kamin fál* com a denominació del general que anava de Lleida a Barcelona; ja hem vist que es diu en el Conflent, i continuem trobant Tet avall la denominació amb aquesta forma: a Sant Feliu d'Amont, i a Vilanova de la Ribera diuen així un camí vell que hi passava en direcció al Soler (1960).

DERIV.: *Caminàs*, val., és un vell camí tradicional, sovint convertit en una carrerada o assegador, si bé hi ha senyals d'haver començat per ser un camí ral: el trobem sobretot en el Nord, en el Maestrat i fins a Morvedre; i per damunt de tot, a la Plana de Castelló, on ja es documenta d'antic en fonts tradicionals: «no 's pot tindre (sunyeta!) melonar a vora *camínàs*, i més estos dies de festa», Guinot (*Escenes Cast.*, 53), i ja en llibres de vèlues des del S. XIV, amb valor ben semblant al de *carrerassa* (segons Traver, *Ants. de CastPlana*, 105-7, que parla més aviat del S. XVI), però SzGozalvo em documenta ja «5 fanecades de terra al *caminaç*» en el llibre de vèlues de 1371; a La Jana, lo *Caminàs de la Llacuna* és una mena de carrerada, més aviat secundària, 1961, i també el sento a St. Jordi, a Vinaròs i sobretot a Càlig, però el retrobo viu al terme mateix de Castelló, i després a Almenara (forma la ratlla amb les Valls de Segó), i a Morvedre l'identifiquen amb el *camí* d'Uixó (lo *kami èò* deia l'informant de 1961); encara, però, en el gran terme palustre de Sueca, el *Caminàs dels Sants* és el que es dirigeix als «Sants de la Pedra» (1962). Diferent i llunyà d'això, però amb algunes analogies, hi ha a la Vall d'Assua, en els Pirineus centrals, el *camí caminant*, que a Rodés és un vell camí, el camí ral que s'enfila cap aquest poble des del fons de la vall.

Caminal [1575]: per precisar el concepte vague que en donen els diccs. *AlcM* i *DAG.*, i per controlar el, més precís, del *DFA.* («camí entre els bancals o parterres d'un hort o jardí»), tenim: «*caminal* entre solch y solch, o entre capsada y capsada: scamnum», *DTO.*, 1640; «hi ha un hort prou gran --- al convent: ben cuydat, ab molta hortallissa plantada, y curiosos *caminals*, adornats de arbres tarongers», B. de Maldà (*Excursions*, p. 36), «s'arribaren fins a un *caminal* que era partió de la vinya y l'horta», Noller (*Vilaniu*, 215); completant: «lo pobre jayo ja ha reposat, / gràcies ne dóna, s'alsa del banc; / passa pel poble y pel rabal / y va llunyant-se pels *caminals*», Milà F. (*Darrers Càstigs*, ed. Gili, p. 302, v. 14); «nos ha conduït a un portal i entrat-nos a un deliciós *caminal*», Maldà (*Coll. B. V.*, 232), «azia la vora del riu hi ha un *caminal* dit de les Moreres, que va directe a un portal sense portass», id. (*Excursions*, p. 112).

El mot està ja documentat, a Mallorca en un doc. de Sòller de l'a. 1599, per al pas lliure entre els bancs a les esglésies (*DAG.*), i en el fons es deu tractar d'una mera concreció translàtica de la mateixa idea de camí en l'acc. molinera de l'ex. més antic, en OPou, a. 1575: «mola --- cadell --- tramuja --- lo canaló --- la farinera --- lo *caminal* o riscle: septum sparteum vel ligneum» (*ThPu.*, 216). *Camínoi*, pres sovint com un mer diminutiu-afectiu de *camí*, i solament balear (*AlcM*), de manera que l'ometien els diccs. (no Lab., *DOrt.*, etc., només *DAG.*), però no era menys usual en el Princ., i no deixava de tenir-hi cura individual amb sentit no vague: *CostManc.* i el barceloní Fontserè, c. 1925, reclamant-lo a Fabra, passa al dicc. d'aquest, definit «camí petit, viarany». *Caminer* [J. Roig, *Spill*, 15887]; *caminera* Alger.

Caminar: derivat comú, més o menys, a totes les llengües que tenen el tipus CAMMINUS, per tant pertanyent segurament ja al llatí vulgar: it. *camminare*, fr. *cheminer*, oc. i cast. *caminar*, port. *caminhar*; sens dubte és veritat que en francès i en castellà el seu abast fraseològic i fins semàntic és més restringit (cosa que en francès potser és secundària, car la concurrència de *marcher* de primer hi fou menys gran, i que en castellà és més fàcil que sigui cosa de sempre: Cuervo, *Dicc. C. y R.* II, 50-52), però fins allí i tot, són mots importants i presents de sempre en la llengua.

En català, també existeix sens dubte, i amb tota la força actual, des dels orígens: ens acontentarem com a proves amb les que veiem tot seguit en Muntaner — «anà-se'n a Constantinoble *caminant*», § 221, en textos literaris del S. XIV (Jacme Marc; *Ord. de Pere III*, *CoDoACA* v, 74), o en Joanot Martorell: «Ay senyora, e com vos veig *caminar* pel pedregal, que lo un peu va tant avant que l'altre no'l pot aconseguir», «tant *caminà* Tirant per ses jornades ---» (*Ag.* II, 59; I, 287).

Cal aclarir, de tota manera, que en cat. antic també es va usar molt *acaminar*. Es tractava antigament, abans que tot, del matís 'anar de camí, fer via caminant', i avui ja quasi només es tracta del valencià (preferències que sovint coincidiren i conviuen encara). En contrast amb aquells passatges ens mostra ja Joanot Martorell: «Tirant anava visitant la gent, amonestant-los que anassen contínuament en orde; aquell dia *acaminar*en cinc legües; atendaren-se ---» i després «no'ns resta altra cosa sinó haver pres lo duc de Macedònia, *acaminar* aquestes vint-e-cinc legües que hi ha fins a la ciutat de Constantinoble, e ---»;¹ en St. Vicent F. citant «vides homes velut arbores *ambulantes*» comenta «e per què los compare a arbres? E'l arbre *acamine*?» (*Sermons* I, 94.30), i de nou, semblantment, escriu *acamina* a la *Quaresma*, 91.20.

Ja ho hauria dit Lluïl: «guiant-me amor, *acamine* per a la pàtria on no se pot atrobar nit», si bé és ben insegur que sigui text autèntic aquest passatge de *Blanquerna*, car el llegim en l'ed. de València (*NCL* IV, 148, ap. 331), però si això no és de Lluïl